

процесі самоосвітньої діяльності, переглянути структурні компоновки підручника та особливості його управлінської функції [5].

У контексті реформи загальної середньої освіти електронний підручник як засіб самоосвітньої діяльності замовників освіти має відповідати низці педагогічних вимог, зокрема таких, як: орієнтація учасників освітнього процесу на реалізацію нових можливостей інформаційних технологій, систематичний виклад інформації і педагогічно опрацьованого змісту навчального матеріалу, здійснення діагностичної функції тощо.

Реалізація положень Концепції «Нова українська школа», пріоритетною метою якої є задоволення запитів замовників освіти, потребує застосування нового підходу до всіх компонентів освітнього процесу, а відтак і перетворення електронного підручника в ефективний засіб їхньої самоосвітньої діяльності, який розширить її сферу.

Література.

1. Краевский В. В., Лернер И. Я. Дидактические основания определения содержания учебника. *Проблемы школьного учебника*. М.: Просвещение, 1980. Вып. 8. С. 34-49.
2. Красовський О. С. Дидактичні основи формування змісту електронних підручників. *Педагогіка і психологія*. 2 (59)'08. К.: «Педагогічна преса». С. 134-142.
3. Кривошеев А. О. Электронный учебник - что это такое? *Университетская книга*. 1998. №2. С. 13-15.
4. Меламуд М. Р. Методические основы построения компьютерного учебника для вузов: Автореф. дисс. ... канд. пед. наук. М., 1998.
5. Монахов В. М. Информационная технология обучения с точки зрения методических задач реформы школы. *Вопросы психологии*. 1988. №2. С. 27-36.

МІЖКУЛЬТУРНА МЕДІАЦІЯ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Пасічник О. С.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Той факт, що учні молодшого шкільного віку лише починають оволодівати основами нової мови, роблять перші кроки в умінні формулювати і висловлювати нею власні думки, а також ряд вікових та психофізіологічних особливостей, обмежують вчителя у виборі засобів і форм діяльності, які можуть бути використані з метою забезпечення компетентнісної зорієнтованості процесу навчання іноземної мови в початковій школі. З іншого боку, відкритість дітей до нового, їх схильність до імітаційної гри у поєднанні з бажанням ділитися інформацією дає підстави розглядати міжкультурну медіацію як такий вид діяльності, що не лише урізноманітнить процес навчання, але й забезпечить його практичну спрямованість і дасть змогу реалізувати методичний принцип «діалогу культур».

В умовах медіації учень бере на себе роль посередника (медіатора), який:

- 1) забезпечує процес спілкування між представниками двох різних культур, які не можуть порозумітися через незнання мови один одного (так звана інтерактивна медіація);
- 2) допомагає носію іншої лінгвокультури познайомитися з нетиповими об'єктами і явищами нової для нього культури – здебільшого рідної для медіатора (неінтерактивна медіація). Наприклад, пояснити співрозмовнику правила поведінки в школі, повідомити зміст рекламного оголошення, афіші тощо.

Взаємодія з посередником зазвичай здійснюється через постановку йому комунікативного завдання. Наприклад: «Запитайте о котрій годині розпочинається концерт?», «Запитайте, чим харчується ця тварина?» тощо. Отримуючи комунікативний запит, в умовах інтерактивної медіації в учня активізуються його уміння і навички перекладу. По суті, окремі фахівці вважають, що

медіація є переосмисленням ролі перекладу в навчальному процесі, набуття ним прагматичних функцій (G. Cook, R. Taft). При цьому, важливим є не безпомилковість перекладу тексту запиту, а формування умінь максимально точно передати зміст повідомлення, використовуючи різні трансформаційні прийоми.

В умовах неінтерактивної медіації важливим стає знання власної культури (а не культури іншого народу), оскільки запити здебільшого стосуються реалій життя у країні медіатора. Тобто, у цій ситуації медіатор є посередником між рідною культурою і представником іншої лінгвоспільноти. Таким чином, актуалізується важливість краєзнавчого компонента змісту навчання іноземних мов, уміння давати необхідні пояснення щодо особливостей життя в рідній країні.

Медіація вигідно відрізняється від традиційного переказу або розповіді тексту країнознавчої чи краєзнавчої тематики через наявність комунікативного завдання, яке необхідно виконати, щоб задовольнити потребу в інформації співрозмовника або ж допомогти порозумітися. Моделюючи ситуації, які наближені до умов реальної комунікації, медіація сприяє побудові процесу оволодіння мовою на засадах компетентнісного підходу.

Спектр ситуацій комунікативного спілкування, в яких учень молодшого шкільного віку може бути медіатором обмежений рамками навчальної програми, рівнем володіння мовним і мовленнєвим матеріалом, недостатнім знаннями рідної культури. Проте навіть за таких умов цей вид діяльності має потенціал до використання, зокрема в 3-4 класі.

Водночас, є чимало перешкод, які стримують активне використання медіації в умовах вітчизняної школи. Насамперед, це те, що у вітчизняній навчальній літературі цей вид діяльності не представлений. Відтак, для широкого загалу вчителів він залишається малознайомим. Через відсутність розроблених готових завдань з медіації, учителям необхідно самостійно проектувати їх, з урахуванням пізнавальних запитів та можливостей учнів, ігрових технологій, тем, які опрацьовуються на тому чи іншому етапі навчання, а також готувати відповідні роздавальні дидактичні матеріали з метою забезпечення відповідного рівня наочності.

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 1 КЛАСУ ЗЗСО З НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Петрук О. М.,

*кандидат педагогічних наук,
провідний науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Навчання української мови як державної в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин розпочинається у 1 класі з опанування усного практичного курсу. Створюючи підручники, ми виходили з основних завдань навчання української мови у 1 класі, що полягають у:

- формуванні в учнів інтересу та позитивної мотивації до опанування предмета;
- забезпеченні комунікативно-психологічної адаптації першокласників до нового мовного світу з метою подолання психологічних бар'єрів у подальшому використанні української мови як засобу міжнаціонального спілкування;
- формуванні аудіативних умінь;
- опануванні й активізації лексичного запасу учнів;
- засвоєнні норм української літературної мови;
- формуванні та розвитку вмінь усного комунікативного мовлення.

Відповідно до вимог Типових освітніх програм з української мови для ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин [2, 3] зміст підручників передбачає оволодіння першокласниками усним мовленням у межах тем, визначених програмою.